

UNIwersytet PEDAGOGICZNY
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

CENTRUM KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI

Studia Podyplomowe : Przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela

Sylwia Bucka

Wykorzystanie środków multimedialnych jako metody aktywizującej nauczanie w szkołach na przykładzie realizacji projektu edukacyjnego „Co wiem o Stanach Zjednoczonych Ameryki? Poznawanie krajów anglojęzycznych na przykładzie USA.

Praca zaliczeniowa z przedmiotu Projekty Edukacyjne

napisana pod kierunkiem

dr hab. Natalia Demeshkant Prof. UP w Krakowie

Kraków 2021

Spis treści:

Wstęp	3
Rozdział I	
Wprowadzenie teoretyczne	5
Rozdział II	
Metodologia	13
3.1 Opis szkoły, w której projekt będzie realizowany	16
3.2 Opis fiszki projektowej dotyczącej projektu z obszaru edukacyjno – kulturowego „Co wiem o Stanach Zjednoczonych Ameryki? Poznawanie krajów anglojęzycznych na przykładzie USA”	17
3.3 Opis proponowanych badań dot. sprawdzenia efektywności projektu dla osiągnięcia celów edukacyjnych z języka angielskiego	19
Rozdział III	
Przewidywane wyniki wpływu projektu na efektywność ukształtowania systemu wiedzy, umiejętności, postaw uczniów w procesie nauczania języka angielskiego	19
Rozdział IV	
Wnioski i podsumowanie	20
Bibliografia	21
Netografia	22
Aneks	24

1. Wstęp

Od wielu lat, zarówno pedagodzy jak i rodzice, zastanawiają się jak zmienić metody nauczania aby stały się bardziej efektywne i dostosowane do potrzeb edukacyjnych każdego ucznia. Zarówno L. Wygotski, jak i Piaget negują bierny sposób przyswajania wiedzy, sugerując, że uczeń poprzez swoją kreatywność i aktywność osobistą buduje własną i indywidualną wiedzę o świecie. Dziecko poszukując nowych rozwiązań oraz selekcjonując nowe informacje przechodzi na wyższy poziom rozumowania, co przekłada się na zrozumienie i rozwiązanie problemu (Rosalska, Zamorska, 2002).

Podstawa programowa wprowadzona w 2008 roku wyraźnie w swych zapisach wskazuje na obligatoryjność stosowania przez pedagogów metod aktywizujących jakimi bezsprzecznie są projekty edukacyjne, których zakres tematyczny może dotyczyć treści nauczania objętych podstawą programową lub może wykraczać poza jej ramy. Projekty edukacyjne stały się trwałym środkiem dydaktycznym w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (Walter, 2014).

Projekt edukacyjny stanowi jedną z metod nauczania umożliwiającą zarówno kształtowanie umiejętności ucznia oraz synchronizując jego ogólną wiedzę z wiedzą z poszczególnych przedmiotów. Tworzenie projektu edukacyjnego jest metodą wysoce efektywną, gdyż kształtuje u uczniów takie cechy jak kreatywność, umiejętność pracy w grupie, umiejętność wyszukiwania informacji oraz korzystania z dotychczasowo nabytej wiedzy oraz rozwija zainteresowania. Obecnie szkołom nierzadko zarzuca się, iż absolwenci szkół podstawowych i ponadpodstawowych nie mają dostatecznie wykształconej umiejętności selekcji informacji, współpracy i porozumiewania się w grupie, pokojowego rozwiązywania konfliktów i negocjacji oraz definiowania problemu, dlatego też tak istotne jest implementowanie metod aktywizujących jak projekty edukacyjne lub WebQuesty, które skupiają się na rozwiązywaniu problemów i umożliwiają wykorzystanie TIK (Jegorow, 2012). Projekt jest metodą aktywizującą, która umożliwia uczniom wybór treści i formy nauki. Co więcej, uczniowie, zgodnie ze swoimi kompetencjami i umiejętnościami, samodzielnie rozkładają między sobą zadania, biorąc tym samym za nie odpowiedzialność (Bochenek-Kaczmarczyk, 2021). Projekt edukacyjny cechuje się konkretnie wyznaczonym celem, na którego realizację składają się działania uczniów. Aby efekt działań końcowych projektu był pozytywny i oczekiwany należy wyznaczyć konkretne działania, które etapami

ma realizować grupa. Projekty edukacyjne są środkiem, który spośród innych dostępnych form dydaktycznych, oferuje kreatywne podejście do uczenia się. Obowiązkowe treści programowe, cele oraz metody pracy stanowią podstawę tego co dzieje się w szkole, projekt edukacyjny jest zaś konstruowany, analizowany i omawiany przez wszystkich ich uczestników. Uczniowie, jako uczestnicy i wykonawcy projektu decydują o jego przebiegu oraz dynamice, wpływając tym samym na przebieg lekcji (Rosalska i Zamorska, 2002).

Problematykę wybranego projektu edukacyjnego z obszaru edukacyjno - kulturowego stanowi umiejętność wykorzystania posiadanej wiedzy o Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej z umiejętnością efektywnego wyszukiwania pożądanych informacji w źródłach internetowych, czasopismach oraz książkach.

Celem pracy jest opracowanie teoretycznych i praktycznych podstaw realizacji projektu edukacyjnego pozwalającego zachęcić uczniów do poznawania nowych kultur, podróżowania i nauki języków obcych. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej są krajem niezwykle fascynującym, stanowiącym skupisko kultur z całego niemal świata. Jest to kraj kontrastów, różnic kulturowych i językowych, co sprawia, że wielu z nas jest tym krajem zafascynowanym. Uczniowie realizując projekt nie tylko wykorzystają posiadaną przez siebie wiedzę, ale także ugruntują ją wzbogacając o nowe informacje związane z historią, kulturą i geografią. Dodatkowo uczestnicy projektu uczą się współpracy, co jest niezwykle ważną umiejętnością w dzisiejszych czasach.

Zadania pracy:

1. Dokonać przeglądu źródeł literatury na temat projektów edukacyjnych.
2. Przeanalizować metodologiczne i praktyczne aspekty realizacji projektu edukacyjnego pod tytułem „Co wiem o Stanach Zjednoczonych Ameryki? Poznawanie krajów anglojęzycznych na przykładzie USA”.
3. Zaproponować praktyczne rekomendacje realizacji projektu edukacyjnego pod tytułem „Co wiem o Stanach Zjednoczonych Ameryki? Poznawanie krajów anglojęzycznych na przykładzie USA” w szkole.

2. Wprowadzenie teoretyczne

Ogólne cele nauczania języka obcego sformułowane są na podstawie zaleceń Rady Europy i są one scharakteryzowane jako „*umiejętność skutecznego używania języka dla celów komunikacyjnych (...), szacunek i tolerancja dla przekonań, wartości i zachowań ludzi innych narodów i kultur, umiejętności postrzegania podobieństw i różnic międzykulturowych, umiejętność wzięcia odpowiedzialności za własną naukę, chęć współpracy i współdziałania (...)*”. Sformułowane w ten sposób cele charakteryzują zadania szkoły, obejmując swym zakresem zadania „*podstawowe, społeczne, indywidualne i językowe*” (Aleksandrowicz-Pędich, 2005). Proces nauczania języka obcego winien nie tylko rozwijać cztery główne kompetencje językowe, na które składa się: rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstu czytanego, mówienie, pisanie, ale powinien również wykształcić w uczniu umiejętność reagowania „*przy użyciu środków lingwistycznych i kulturowych na sytuacje komunikacyjne, które są z założenia zawsze nowe i nieprzewidywalne*”. Aby komunikacja była jak najbardziej efektywna uczeń winien być zdolny wykorzystać nie tylko przyswojoną wiedzę wraz z umiejętnościami językowo – kulturowymi, ale także swoją własną, indywidualną tożsamość. W procesie edukacji językowej niezwykle ważne jest nabywanie wiedzy o innych kulturach, a jej znajomość ma znaczący wpływ na przygotowanie ucznia do komunikowania się w języku obcym (Aleksandrowicz-Pędich, 2005).

Pojęcie kultury, od drugiej dekady XXI wieku, wydaje się stanowić nierozdzielny komponent procesu nauczania i uczenia się języka obcego. W literaturze niejednokrotnie możemy znaleźć korelację pomiędzy kulturą a nauczaniem języka obcego, czego efektem są opinie, iż „język jest częścią kultury, a kultura jest częścią języka, albo kultura jest językiem, a język kulturą”. Wobec szerokiej gamy terminów i pojęć związanych z relacją między kulturą a językiem obcym istnieje konieczność zwiększenia świadomości jakie znaczenie ma pojęcie kultury w procesie nauczania języka obcego. Jest to również istotne z uwagi na fakt, iż obecnie jesteśmy na etapie intensywnego wzrostu procesu globalizacji, intensyfikacji mobilności, co sprawia, iż pojęcie kultury i języka nie jest utożsamiane tylko i wyłącznie z danym krajem, lecz z ogólnym międzynarodowym procesem (Nawracka, 2016).

Kwestie kulturowe mają swoje miejsce w dokumencie ESOKJ, niemniej jednak nie są one w nim usystematyzowane. Wzmianki na temat kultury znajdują się bowiem w różnych

jego częściach m.in. w części dotyczącej uwarunkowaniom osobowościowym, opinii czy postaw wobec różnic kulturowych. Takie rozproszenie świadczyć może jedynie o złożoności procesu kultury i nauczania języka obcego (Nawracka, 2016).

W procesie nauczania języka angielskiego jako obcego, który jest terazniejszą *lingua franca*, obszar kompetencji kulturowych powinien mieć jak najszerszy zakres, zważywszy na fakt iż język angielski jest językiem uniwersalnym na niemal całym świecie. Międzykulturowość ma za zadanie nauczyć o indywidualności kultur, przygotowując ucznia do zetknięcia się z niespodziewanymi zachowaniami i szybkim odnalezieniem się w niecodziennej sytuacji. Międzykulturowość jest zatem nierozdzielną częścią znajomości języka angielskiego. Zajęcia poświęcone międzykulturowości uczą ponadto tolerancji, co tym samym przekłada się na zmniejszenie poziomu agresji, nienawiści i stereotypów, zapewniając poczucie bezpieczeństwa, jedności i wspólnoty. Jednym z zadań szkolnictwa jest kształtowanie postaw tolerancji, a zajęcia języków obcych mogą ten cel idealnie realizować, kształtując przy tym kompetencje językowe. Pojęcie międzykulturowości na zajęciach języka obcego wpływa na niwelowanie wspomnianych wcześniej stereotypów, które znacznie utrudniają owocną komunikację. Istotne jest zatem kształcenie u uczniów „wrażliwości międzykulturowej”. Implementacja pojęcia międzykulturowości na zajęciach języka angielskiego wpływa zatem nie tylko na kompetencje językowe, ale także realizuje cele wychowawcze (Aleksandrowicz-Pędich, 2005).

W dobie intensywnego wzrostu procesu globalizacji, niekompletność wiedzy z zakresu międzykulturowości, może nieść ze sobą niekorzystne i dalekosiężne konsekwencje. W świecie nieustającej migracji, gdzie kontakt z osobami różnych kultur jest niemal nie do uniknięcia, wyposażenie ucznia w wiedzę dotyczącą innych kultur jest wysoce rekomendowane. Różnice kulturowe mają nie tylko wpływ na nasze postrzeganie świata i nas samych, ale także wpływają na naszą przyszłość, w tym karierę zawodową. Zróżnicowanie kulturowe ma swój oddźwięk na funkcjonowanie międzynarodowych korporacji, relacji biznesowych, politykę, wymianę edukacyjną czy wakacje zagraniczne. Brak kompetencji kulturowych może prowadzić do poczucia izolacji i odrzucenia oraz trudności adaptacji w nowym miejscu. Wśród negatywnych konsekwencji braku przygotowania kulturowego możemy wyszczególnić:

- częste lub stałe nieporozumienia powodujące uczucie dyskomfortu i niepokoju;

- uczucie niezadowolenia z pobytu zagranicą lub kontaktów z cudzoziemcami we własnym kraju, mogące powodować nawracające stany depresji;
- ciągle, dominujące poczucie tęsknoty za domem;
- obniżone poczucie własnej wartości;
- przedłużający się szok kulturowy wpływający negatywnie na efektywność nauki i wydajność pracy;
- załamanie negocjacji biznesowych;
- poczucie izolacji i odrzucenia;
- trudności finansowe;
- ucieczka w alkoholizm, narkotyki lub pochopne związki emocjonalne;
- kłopoty zdrowotne ze strony układu pokarmowego lub układu krążenia (Aleksandrowicz-Pędich, 2005).

Wyszczególnionym powyżej problemom często towarzyszy świadomość zasadności negatywnych stereotypów w postrzeganiu ludzi odmiennych kultur. Dlatego też jednym z głównych zadań realizowanych przez szkołę winno być budowanie świadomości o potencjalnym zagrożeniu, jego konsekwencjach i przeciwdziałaniu (Aleksandrowicz-Pędich, 2005).

Wybrany przeze mnie temat związany jest z geografiami, kulturą i historią Stanów Zjednoczonych Ameryki. Wybór kraju nie jest przypadkowy, gdyż pomimo tego, iż USA są światową potęgą i krajem gdzie każdy może zrealizować swój „*american dream*”, są także państwem gdzie językiem powszechnie używanym jest język angielski.

Wydaje się oczywiste, iż język angielski jest językiem urzędowym w Stanach Zjednoczonych Ameryki, niemniej jednak w obrębie uzgodnień federalnych język angielski nie jest oficjalnie uznany za urzędowy. Język angielski jest powszechnie wykorzystywany w administracji i codziennym funkcjonowaniu, co jednak nie zmniejsza zjawiska różnorodności językowej w kraju. Biorąc pod uwagę fakt, iż USA i jej społeczeństwo jest skupiskiem przedstawicieli z niemal całego świata, z których każdy włada swoim ojczystym językiem, władze USA nie uznały obowiązku ustalenia języka urzędowego. Dodatkowo jesteśmy

obecnie świadkami „wypierania” języka angielskiego przez język hiszpański z uwagi na rosnącą populację imigrantów pochodzenia latynoskiego. Obecnie szacuje się, iż język hiszpański stanowi drugi język używany przez ludność zamieszkującą obszar Ameryki Północnej. Badania przeprowadzone przez Harvard University Institute of Politics wykazały jednak, iż „72% młodych Amerykanów w przedziale wiekowym 18–24 lata opowiada się za uczynieniem języka angielskiego językiem urzędowym Stanów Zjednoczonych” (Bartnik, 2021).

Język angielski niezaprzeczalnie jest jednym z najpopularniejszych języków obcych nowożytnych jakich uczymy się w szkole i poza nią. Umiejętność posługiwania się językiem angielskim jest praktyczna, gdyż dzięki niemu możemy porozumieć się z ludźmi z niemal całego świata. Projekt ma za zadanie, nie tylko przybliżenie informacji o USA jako kraju, ale także zachęcenie uczniów do nauki języka angielskiego oraz do ewentualnych podróży, które wzbogacają nasze doświadczenia i pozwalają na wykorzystywanie umiejętności językowych. Jak najczęstsza praktyka języka obcego ma bowiem największy wpływ na poziom jego biegłości. Samo opanowanie reguł gramatycznych nie przyniesie pożądanego rezultatu, gdy nie będziemy posługiwać się danym językiem. Co więcej tworzenie projektu edukacyjnego uważam za skuteczną metodę aktywizującą uczniów.

XXI wiek to wiek pokolenia cyfrowego, dla którego nowe technologie są niemal środowiskiem naturalnym, gdyż ma z nimi styczność od najmłodszych lat życia. Internet i komputer są narzędziami codziennego użytku przez dzieci i młodzież, dlatego też niezwykle ważne jest dostosowanie narzędzi nauczania do narzędzi stosowanych przez uczniów w ich życiu codziennym (Madej, 2021). Obecny postęp technologiczny wymaga od nas wykorzystania nowoczesnych środków i metod nauczania i rozwijania pasji uczniów. Obecny wiek jest wiekiem komputerów i Internetu. Internet stał się źródłem informacji na niemal każdy temat i niezwykle trudno byłoby sobie obecnie wyobrazić funkcjonowanie bez Internetu i wyszukiwarki Google. Należy przy tym jednak zwrócić uwagę na jakość wyszukiwanych informacji w sieci. Projekty edukacyjne umożliwiają uczniom nie tylko wzbogacić swoją wiedzę o dane zagadnienie, ale także uczą selekcji informacji wyszukiwanych w Internecie. Komputer i Internet w procesie nauczania i edukacji może przyjmować wiele ról, jedną z nich jest wykorzystywanie komputera jako narzędzia. Komputer występujący w tej roli umożliwia uczniom na wyszukiwanie pożądaných informacji wykorzystując dostępne bazy danych oraz źródła informacji takie jak encyklopedie

czy słowniki online. Uczniowie mogą ponadto korzystać z poczty elektronicznej oraz stron WWW (Bochenek-Kaczmarczyk, 2021). Technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) stały się rzeczywistością w procesie edukacji. Postępujący rozwój TIK sprawił, iż nauczyciel nie jest już jedynym możliwym źródłem wiedzy i informacji, obligując go przy tym do wskazania uczniom metod i narzędzi w celu samodzielnego utrwalania i pogłębiania wiedzy w każdej możliwej dziedzinie. Systematyczne wykorzystanie ich w codziennej dydaktyce i procesie wychowawczym umożliwi uzyskanie lepszych rezultatów w nauce oraz przełoży się na relację nauczyciel – uczeń. Indywidualizacja zadań może także pomóc kreowaniu pozytywnego nastawienia do szkoły, już od najwcześniejszego jej etapu (Sala-Suszyńska, 2017). Przed nauczycielem stoi teraz zadanie kształtowania u dzieci i młodzieży nowych umiejętności, do których należy umiejętne i rozsądne korzystanie z nowoczesnej technologii, zdolność do krytycznego myślenia oraz kreatywne rozwiązywanie konfliktów i problemów. Nauczyciel ponadto powinien angażować, aktywizować i motywować uczniów do działania. Nowoczesne nauczanie to wyzwanie dla nauczyciela, który nieustannie powinien dbać o różnorodność form przekazu informacji, poszerzać swoje umiejętności technologiczne i komputerowe (Sala-Suszyńska, 2017).

Pojęcie nowoczesnej szkoły zakłada popularyzację „cywilizacji wiedzy, aktualizowanie danych oraz kreowanie i promowanie postaw twórczych”, w związku z czym implementacja technologii informacyjnej w proces nauczania języków obcych nowożytnych powinna mieć miejsce już od pierwszych lat szkoły podstawowej. Powyższe ma służyć:

- a) kształtowaniu innowacyjnych postaw pomniejszających luki między cywilizacją naukowo-techniczną a humanistyczną;
- b) technologicznemu przygotowaniu do samoedukacji;
- c) wykorzystaniu zarówno tradycyjnych jak i komputerowych gier strategicznych i językowych;
- d) kreowaniu postaw przyjmowania odpowiedzialności za przyszłość,
- e) wprowadzenie elementów interkulturowości oraz rozwijanie indywidualnych predyspozycji uczniów w świetle teorii inteligencji wielorakich (Sala-Suszyńska, 2017).

Internet jako medium interaktywne oferuje szeroką gamę możliwości komunikacji poprzez m.in. e-mail lub dostępne w sieci ćwiczenia interaktywne. Wspomniane ćwiczenia

interaktywne mogą pozytywnie motywować uczniów z uwagi na dodatkowe bodźce jakimi są zawarte krótkie filmiki, dźwięki czy interesująca szata graficzna. Ogromną zaletą ćwiczeń online jest także informacja zwrotna, czyli informacja jaką otrzymuje uczeń bezpośrednio po rozwiązaniu danego ćwiczenia (Sala-Suszyńska, 2017). Do pozytywnych aspektów pracy z wykorzystaniem Internetu zalicza się, że:

- uczeń raczej nie ma możliwości sprawdzenia, jakie jest rozwiązanie zadania przed zakończeniem pracy, gdyż wskazówki i komentarze pojawiają się w miarę postępu jego pracy (nie ma więc niebezpieczeństwa, że zamiast samodzielnie rozwiązać zadanie przepisze tylko jego rozwiązanie z klucza);
- błędne odpowiedzi są zwykle komentowane i opatrywane wskazówkami pomagającymi w ich korekcie;
- uczeń ma do dyspozycji różnego rodzaju pomoce (dodatkowe informacje), z których może korzystać w trakcie rozwiązywania zadań;
- po zakończeniu pracy z programem uczeń ma niekiedy możliwość wglądu w tzw. statystykę błędów i coraz częściej także możliwość ponownego ich przeanalizowania;
- uczeń ma możliwość pracy w odpowiadającym mu i dostosowanym do jego możliwości tempie i wyboru ćwiczeń stosownie do jego własnych potrzeb (Sala-Suszyńska, 2017).

Niezwykle skuteczną metodą motywującą uczniów jest z całą pewnością metoda stosowania WebQuest. WebQuests są metodą polegającą na wykorzystywaniu zasobów Internetu wyszukując informacji na dane zagadnienie. Stosowanie WebQuestów na zajęciach pozytywnie wpływa na proces myślenia uczniów „na poziomie syntezy, analizy i oceny”. Metoda ta umożliwia doskonalenie umiejętności „rozwiązywania problemów, krytycznego i twórczego myślenia, współpracy w zespole”, gdyż najczęściej jest to ćwiczenie wykonywane w grupie. Ćwiczenie pełni także funkcję motywującą ponieważ każdy biorący udział w projekcie uczeń ma przypisane swoje indywidualne zadanie, za które jest odpowiedzialny. Dodatkowo WebQuest jest ćwiczeniem, którego czas realizacji może trwać od jednej godziny lekcyjnej do zadań, których realizacja wymaga miesiąca (Madej, 2021).

Metodą wysoce aktywizującą uczniów do nauki jest bez wątpienia metoda projektów edukacyjnych. Projekt edukacyjny najczęściej definiowany jest jako „zespołowe, planowe działania uczniów i uczennic pod opieką nauczyciela, w którym to działaniu sami członkowie

zespołu wybierają temat i określają cel wspólnej pracy, planują etapy realizacji i biorą odpowiedzialność za wynik”. Projekt to metoda nauki poprzez działanie, uczy integracji i wspólnego rozwiązywania problemów. Uczy wyszukiwania i analizy informacji na dane zagadnienie oraz uczy zarządzania czasem. Udział w projekcie pobudza aktywność uczniów, którzy poprzez integrację i prace w grupie nabywają kompetencji społecznych. Podczas realizacji projektu uczestnicy samodzielnie wyszukują informacji oraz, w porozumieniu z opiekunem projektu, decydują z jakich źródeł będą korzystać aby projekt zrealizować. Metoda projektów edukacyjnych zdecydowanie promuje pracę zespołową, kreatywność, systematyczność oraz planowanie (Sołtan-Młodożeniec, 2019). „Metoda projektu zakłada znaczną samodzielność i odpowiedzialność uczestników, co stwarza uczniom warunki do indywidualnego kierowania procesem uczenia się. Wspiera integrację zespołu klasowego, w którym uczniowie, dzięki pracy w grupie, uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także wzmacniają poczucie własnej wartości. Metoda projektu wdraża uczniów do planowania oraz organizowania pracy, a także dokonywania samooceny. Projekty swoim zakresem mogą obejmować jeden lub więcej przedmiotów. Pozwalają na współdziałanie szkoły ze środowiskiem lokalnym oraz na zaangażowanie rodziców uczniów” (Podstawa Programowa kształcenia ogólnego). Dobry projekt charakteryzuje się tym, że:

- ma jasno określone i możliwe do osiągnięcia cele;
- daje uczniom i uczennicom możliwość nauczenia czegoś nowego w praktyce, często łączącego zagadnienia z różnych dziedzin;
- jest dobrze rozplanowany w czasie – ustalone są terminy realizacji poszczególnych etapów i całości projektu;
- zadania są jasno podzielone pomiędzy uczniów i uczennice zgodnie z ich zainteresowaniami, predyspozycjami i możliwościami;
- zespół projektowy pracuje samodzielnie, korzystając tylko ze wsparcia i konsultacji nauczyciela-opiekuna projektu;
- uczniowie i uczennice znają kryteria oceny, w miarę możliwości uczestniczą w ich ustalaniu;

- rezultaty pracy są prezentowane publicznie (na forum klasy, szkoły lub w społeczności lokalnej) (Sołtan-Młodożeniec, 2019).

Wśród umiejętności doskonalonych podczas realizacji projektu wyróżnić możemy:

- pracę w grupie;
- formułowanie problemów;
- formułowanie celów (projektów);
- planowanie i organizacja własnej pracy;
- korzystanie z różnych źródeł informacji;
- klasyfikowanie informacji z punktu widzenia celów (projektu);
- integrowanie wiedzy z różnych przedmiotów nauczania;
- krytyczne analizowanie informacji (ocena ich wiarygodności);
- zapisywanie i prezentowanie zebranych materiałów (w różnych formach);
- przygotowywanie i wyrażanie swoich opinii;
- słuchanie opinii wyrażanych przez innych członków grupy;
- podejmowanie decyzji grupowych;
- rozwiązywanie konfliktów;
- samoocena swojej pracy (Janczak i Grześlak, 2020).

O celowości i zasadności projektów i kooperacji w grupie przemawia „nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, jak i dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego, pięcioletniego technikum oraz dwuletniej branżowej szkoły II stopnia – ogólnie w preambule oraz w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów”. W podstawie programowej podkreślona jest konieczność stosowania metody projektów edukacyjnych dających możliwość podejmowania szerokiej gamy działań i badań, analiza pozyskanych informacji oraz krytyczna ich selekcja (Sołtan-Młodożeniec, 2019). Zgodnie z podstawą programową, w punkcie XI wymagań szczegółowych treści nauczania, „uczeń współdziała w

grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych)” (Podstawa Programowa kształcenia ogólnego).

Programem, który ma na celu zachęcenie szkół, nauczycieli i uczniów do działań projektowych jest europejski *Program eTwinning – Europejska społeczność szkolna*. Wspomniany program ma na celu podjęcie wspólnych działań ze szkołą należącą do Unii Europejskiej. Grupa biorąca udział w projekcie wybiera dowolną tematykę, która niekoniecznie musi być związana z podstawą programową, czas realizacji projektu wraz z terminem końcowym. Program aktywizuje do kooperacji nauczycieli języków obcych z nauczycielami innych przedmiotów. Program wymaga ponadto obowiązku wykorzystania TIK, co wysoce wspomaga i uatrakcyjnia procedurę nabywania wiedzy i umiejętności. W *Programie eTwinning* Internet stanowi główną formę komunikacji między uczniami i nauczycielami z krajów biorących udział w projekcie (Sala-Suszyńska, 2017).

Innowacja w procesie nauczania języka obcego, w tym języka angielskiego, gwarantuje zarówno teoretyczne podstawy jak i praktyczne narzędzia służące procesowi analizy i ewaluacji nauczania języka obcego. To stawia proces nauczania języka angielskiego w kontekście geograficznym, społecznym i kulturowym. W dobie postępu technologii nauczanie i nauka języka obcego wkroczyła na inny poziom zaawansowania i dotyczy szeregu różnych kontekstów (Hall, Hewings, 2001).

3. Metodologia

Głównym zadaniem projektu jest zaprezentowanie wiedzy uczniów o Stanach Zjednoczonych pod kątem geograficznym, historycznym oraz kulturowym. Są to trzy obszerne tematyki, które wymagają dokładnej analizy w celu wyszczególnienia najistotniejszych a zarazem najciekawszych kwestii. USA słynie ze swej różnorodności z racji zamieszkiwania tego obszaru przez ludzi z całego świata, co przekłada się na „mieszanie się kultur”. USA, pomimo historii znacznie krótszej niż historia Europy, na stałe zapisała się na jej kartach. Obszar Ameryki Północnej pierwotnie został skolonizowany przez ludność z Hiszpanii, Francji, Holandii i Anglii. Pierwszą osadą założoną przez anglików była osada Jamestown w stanie Wirginia, Holendrzy z kolei założyli osadę nazwaną pierwotnie Nowy Amsterdam, który po zdobyciu przez anglików przemianowany został na obecny Nowy Jork. VIII wiek z kolei, to wiek walk niepodległościowych skutkujących wojną o niepodległość w

latach 1775-1783. Wojna zakończyła się podpisaniem Deklaracji Niepodległości trzynastu kolonii oraz ogłoszono powstanie Unii nazwanej Stany Zjednoczone Ameryki. Uzyskanie niepodległości skutkowało intensywnymi ekspansjami terytorialnymi ku zachodniej części kraju. Od roku 1803 do 1845 USA powiększyło swój obszar o Luizjanę, Florydę oraz Teksas. W kolejnych latach terytorium USA poszerzyło się o „Kalifornię, Arizone, Nevadę, Utah, Nowy Meksyk, Kolorado oraz część stanu Wyoming. Proces ekspansji terytorialnej zakończony został w 1867 roku, kiedy Stany Zjednoczone Ameryki zakupiły od Rosji stan Alaska (www.travelplanet.pl). Rozważając kwestię kultury Stanów Zjednoczonych Ameryki można stwierdzić, iż USA to kraj sprzeczności i kontrastów. Wśród najbardziej charakterystycznych wartości USA wyróżnić możemy indywidualizm, którego niezaprzeczalnym symbolem jest Statua Wolności. Różnorodność można także dostrzec w kuchni amerykańskiej dzięki jej etnicznym i regionalnym odmianom. Stany Zjednoczone Ameryki z racji bycia krajem imigrantów słyną z licznych restauracji oferujących dania z każdego zakątka świata. Poszczególne regiony mają swój indywidualny zestaw rarytasów, jak np. zupa z krabów serwowana na Wschodnim Wybrzeżu czy żółwie – specjalność w Baltimore. Niezaprzeczalną częścią amerykańskiej kultury jest baseball, który jest typowo amerykańskim sportem. USA to także kolebka nurtów muzycznych: jazzu, soulu, rapu i country (www.travelplanet.pl).

Projekt powinien być dobrze przygotowany pod kątem merytorycznym, być bogaty w treść, ale także w elementy dodatkowe jak zdjęcia i krótkie filmy, które wzbogacą prezentację oraz zaktywizują odbiorców do słuchania. Czynniki wizualno – dźwiękowe są niezwykle istotne podczas prezentacji. Dobra prezentacja poza merytoryką powinna przyciągać uwagę jej odbiorców. Aby prezentacja uzyskała pożądaną efekt konieczna jest jej odpowiednia oprawa i forma zaprezentowania. Nerozerwalną częścią każdej prezentacji jest estetyka i pomysł. Z naukowego punktu widzenia nasz mózg reaguje znacznie szybciej na obraz niż tekst. W prezentacji zalecane jest więc korzystanie z ikon, infografik i filmów. Obraz wzbudza zainteresowanie i emocje co jest celem wykonawcy projektu (www.klosinski.net).

W zadaniu należy przedstawić interesujące według uczniów zagadnienia wraz uzasadnieniem wyboru, przedstawieniem własnego punktu widzenia oraz spostrzeżenia. Wykonawca projektu powinien uzasadnić dlaczego dane zagadnienie jest według niego interesujące i godne zgłębienia wiedzy w tym temacie. Odpowiednie uzasadnienie wyboru tematu i zagadnień może także zaktywizować słuchaczy do odbioru treści prezentacji.

Zadanie ma na celu wzmocnić kompetencję uczestników w poprawnym wyszukiwaniu i analizowaniu informacji na dane zagadnienie w Internecie. Internet można porównać do elektronicznej encyklopedii, w której można znaleźć odpowiedź na niemal każde pytanie. Kluczowym elementem jest jednak analizowanie i selekcja treści oferowanych przez strony internetowe pod kątem ich merytoryki i wiarygodności. Realizacja projektu służy ponadto rozwijaniu kreatywności, poszerzaniu umiejętności w wyrażaniu własnej opinii oraz w pracy grupowej. Praca grupowa to skuteczna metoda aktywizacji uczniów. Jest to także proces wdrażania u uczniów, niezbędnych w dzisiejszym świecie, kompetencji społecznych. Poprzez pracę grupową dzieci uczą się nie tylko wspólnego działania, ale także respektowania zdania i poglądów innych osób oraz kreują umiejętność rozwiązywania konfliktów i problemów. Kompetencje te są o tyle istotne, gdyż ich posiadanie będzie nam towarzyszyć nie tylko w szkole, ale także w całym dorosłym życiu – na studiach czy w pracy. Respektowanie punktu widzenia innych niezbędny jest także w celu prawidłowej komunikacji z członkami rodziny czy znajomymi. Warto jednak zaznaczyć, iż praca w grupie to wyzwanie. Kluczowe jest, aby zadania były rozdzielone sprawiedliwie wśród członków grupy a zdanie członków grupy nie było przez nikogo negowane. Często bowiem w grupie „rodzi się lider”, który często zaznacza swoją „wyższość” nad pozostałymi członkami grupy, co w efekcie negatywnie wpływa na współpracę i realizację projektu (www.pslo.com.pl). Kształtowanie kreatywności jest także niezbędną umiejętnością, która wymaga wsparcia. Możemy zdefiniować ją jako „ *pewien sposób myślenia i działania – oryginalny, niezbyt powszechny, nie zawsze prowadzący do sukcesu, będący odzwierciedleniem poszukiwania zarówno w obszarze dywagacji i działań humanistycznych, jak i technicznych*” (Marciniak-Kulka, 2017). Kolejna definicja charakteryzuje pojęcie kreatywności jako „ *zdolność człowieka do tworzenia wytworów nowych i wartościowych, tzn. cenniejszych pod jakimś względem od tego, co było do tej pory*” (Szmidt, 2018). Naukowcy zgodnie twierdzą, iż postawa twórcza ma istotny wpływ na naszą kreatywność. Możemy wyszczególnić następujące kryteria kreatywności:

1. *Wrażliwość na problemy.*
2. *Pozostawanie w stanie gotowości do przyjęcia nowej idei.*
3. *Plastyczność, będąca odzwierciedleniem umiejętności skutecznego przystosowania się do nowych sytuacji, efektywnej reakcji na zmiany sytuacji (kryterium zwane także mobilnością).*
4. *Oryginalność.*

5. *Zdolność do przeobrażania i nadawania nowych funkcji, znaczeń znanym przedmiotom.*
6. *Zdolność do analizy – wyodrębniania szczegółów, najdrobniejszych różnic.*
7. *Zdolność do syntezy, czyli łączenie elementów w nowe całości.*
8. *Organizacja koherentna, czyli zgodność myśli, wrażliwości i zdolności spostrzegania z własną osobowością (Janczak, Grześlak; 2020).*

3.1 Opis szkoły, w której projekt będzie realizowany

Szkoła, w której projekt miałby zostać zrealizowany to Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Miechowie, którego początki sięgają 1916 roku. Szkoła początkowo funkcjonowała jako prywatne Gimnazjum, a zajęcia odbywały się w kilku budynkach położonych na terenie Miechowa. Sytuacja uległa zmianie, gdy w 1921 roku został zakupiony budek przystosowany do zajęć szkolnych. W tym samym roku placówka została przekazana Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, stając się tym samym szkołą publiczną (strona WWW LO). Obecnie szkoła funkcjonuje jako Liceum Ogólnokształcące z klasami o profilach: humanistycznym, biologiczno – chemicznym, matematycznym oraz językowym. W szkole działają ponadto różne organizacje, takie jak Uczniowski Klub Sportowy „Kosynier”, Związek Harcerstwa Polskiego, Szkolne Koło Polskiego Czerwonego Krzyża, Szkolny Klub Honorowych Krwiodawców oraz Liga Obrony Kraju. Projekt edukacyjny skierowany jest do uczniów I klasy o profilu językowym z obowiązkowym językiem angielskim oraz dodatkowym językiem niemieckim lub francuskim. Klasa liczy 27 osób i podzielona jest na dwie grupy.

Zaproponowany projekt w Liceum Ogólnokształcącym w Miechowie jest odpowiedni z uwagi na działalność i aktywność szkoły wykraczającą poza zadania obowiązkowe. Szkoła od lat współpracuje ze szkołami w innych krajach europejskich jak Niemcy czy Włochy biorąc udział w wymianach uczniów. Wspomniane wymiany uczniów wpływają nie tylko na nawiązywanie nowych zagranicznych znajomości, ale także na doskonalenie języka obcego w praktyce oraz poznawanie nowych kultur. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, iż realizacja projektu w proponowanej szkole jest jak najbardziej zasadna.

3.2 Opis fiszki projektowej dotyczącej projektu z obszaru edukacyjno – kulturowego „Co wiem o Stanach Zjednoczonych Ameryki? Poznawanie historii, geografii i kultury USA.

Beneficjentami projektu są uczniowie klas I Liceum Ogólnokształcącego. Projekt zaproponowany jest dla tych klas, aby zmotywować uczniów do nauki i rozwinąć ich zainteresowania. Pierwsze klasy to klasy z uczniami, którym nierzadko należy wskazać, zaproponować ścieżki i metody rozwoju. I klasa to początek szkoły średniej, co może wiązać się ze stresem i niepewnością. Projekt ma więc także na celu kreowanie przyjaznej atmosfery oraz integracji jaka towarzyszy jej uczestnikom i odbiorcom.

Głównym celem projektu jest wykorzystanie dotychczasowej wiedzy o USA nabytej podczas zajęć i selekcja informacji z ogólnie dostępnych źródeł internetowych.

Szczegółowymi celami są:

- wykształcenie w uczniach umiejętności pracy w grupie. Człowiek bowiem już od najmłodszych lat powinien nabywać umiejętności pracy grupowej a tym samym funkcjonowania w środowisku.

- zdobycie gruntownej wiedzy o kraju anglojęzycznym poprzez wyszukiwanie informacji na temat geografii, historii i kultury USA oraz zawarcie wyselekcjonowanych informacji w prezentacji. Zadania projektu edukacyjnego z wyszczególnieniem osób odpowiedzialnych za ich realizację:

1. podział na grupy – uczniowie (akceptacja podziału grup przez nauczyciela/opiekuna projektu)

➤ tworzenie grup odbywa się na spotkaniu organizacyjno – informacyjnym zorganizowanym przez nauczyciela/opiekuna projektu, na którym przedstawiony jest cel projektu i zasady jego tworzenia. Uczniowie sami dobierają się w grupy kierując się swoimi zainteresowaniami.

2. precyzyjne określenie tematu – uczniowie (akceptacja tematu przez nauczyciela/opiekuna projektu)

3. określenie celu projektu – opiekun projektu wraz z uczniami określają cel/cele projektu, które chcą osiągnąć i które wytyczą kierunek działań grupy

4. podział ról w grupie:

➤ lider – odpowiedzialny za utrzymywanie kontaktów z opiekunem projektu, koordynuje realizację projektu oraz pilnuje terminów

➤ bibliografowie – gromadzą i selekcionują materiały

➤ grafik – odpowiedzialny za szatę graficzną prezentacji

➤ prezynter/prezynterzy – rzeczowa i merytoryczna prezentacja projektu

5. Opracowanie harmonogramu działań - uczniowie

6. wstępne zebranie materiału – uczniowie (akceptacja materiałów przez nauczyciela/opiekuna projektu)

7. realizacja projektu – uczniowie

➤ dokumentowanie działań projektowych

8. Publiczne przedstawienie projektu – uczniowie

Przewidywany czas realizacji projektu to 3 tygodnie. Szacuje się, iż będzie to wystarczający czas, aby wypełnić harmonogram działań projektu, na który składa się:

- podział między uczniami na grupy 2-3 osobowe

- selekcja tematów

- wybór zagadnienia/formułowanie tematu

- akceptacja tematu przez nauczyciela/opiekuna projektu

- wyszukiwanie/selekcja materiałów

- przygotowanie prezentacji

-akceptacja prezentacji przez nauczyciela/opiekuna projektu

- prezentacja projektu na apelu.

Źródła, z których należy skorzystać podczas realizacji projektu z podziałem na źródła osobowe i rzeczowe :

1. Osobowe: nauczyciel historii/geografii/języka angielskiego

2. Rzeczowe: Internet, podręczniki, książki podróżnicze, filmy, zdjęcia

Przebieg działań projektowych winien być udokumentowany w postaci prezentacji multimedialnej, której przewidywany sposób prezentacji nastąpi podczas apelu szkolnego.

3.3. Opis proponowanych badań dot. sprawdzenia efektywności projektu dla osiągnięcia celów edukacyjnych z języka angielskiego.

Niezwykle istotnym elementem projektu edukacyjnego jest jego ewaluacja. Służy ona podsumowaniu i wyciągnięciu wniosków z realizacji przebiegu działań projektowych. Ewaluacja, dokonywana przez uczestników projektu, określa także czy cele projektu zostały osiągnięte i czy projekt zakończył się sukcesem. Uczniowie dokonują analizy swoich działań, ewentualnych trudności oraz dokonują wniosków na przyszłość.

W celu sprawdzenia efektywności projektu i jego wpływu na wzrost zainteresowania uczniów nauką języka angielskiego należy przeprowadzić krótką ankietę wśród odbiorców projektu (aneks 1).

Wynik ankiety w pełni zobrazuje podejście uczniów do uczenia się języka angielskiego i jego przydatności w życiu.

Rekomendowana jest także bieżąca obserwacja uczniów oraz ich postępów w nauce. Obserwacji powinna podlegać także codzienna aktywność na zajęciach, która będzie wskaźnikiem poziomu zainteresowania nauką języka angielskiego. Możliwe jest, iż bezpośrednio po prezentacji wrośnie zainteresowanie językiem angielskim, jednak w dalszej kolejności obowiązkiem nauczyciela będzie utrzymanie tego zainteresowania poprzez przypominanie o zaletach znajomości języka obcego. Młodzież, jak każdy człowiek, potrzebuje motywacji. Taki także jest cel projektu, aby zmotywować uczniów do nauki języka obcego, do podróżowania podczas którego będą mogli wykorzystać jego znajomość w praktyce.

4. Przewidywane wyniki wpływu projektu na efektywność ukształtowania systemu wiedzy, umiejętności, postaw uczniów w procesie nauczania języka angielskiego

Projekt „Co wiem o Stanach Zjednoczonych Ameryki? Poznawanie krajów anglojęzycznych na przykładzie USA” ma celu rozbudzić wśród uczniów zainteresowanie nauką języka angielskiego. Przewiduje się, iż projekt będzie miał pozytywny wpływ na proces kształcenia uczniów. Znajomość języka obcego, głównie języka angielskiego jest w dzisiejszych czasach koniecznością. Projekt ma za zadanie uświadomić uczniom, iż umiejętność posługiwania się językiem angielskim jest przepustką nie tylko do krajów europejskich, ale także do krajów na całym świecie. Jako kraj anglojęzyczny wybrałam Stany

Zjednoczone Ameryki Północnej gdyż kojarzą się one z różnorodnością, dostatkiem i spełnieniem tzw. „*american dream*”. Co więcej, USA obecne są w naszym życiu niemal każdego dnia poprzez oglądanie filmów czy słuchanie muzyki. Obecni idole młodzieży to najczęściej gwiazdy muzyki pop czy innego gatunku muzycznego. Zdecydowana większość z nich pochodzi z USA lub przyjechała tam, aby spełnić swoje marzenia. Zaprezentowana w projekcie różnorodność USA sprawi, iż uczniowie zainteresują się podróżowaniem, podczas którego będą mogli w praktyce posługiwać się językiem angielskim. Nic bowiem nie wpływa korzystniej na naukę języka obcego jak stosowanie go w praktyce, w realnych sytuacjach. Podróżując można doskonale kształcić najważniejszy element jakim jest mówienie oraz poznawać świat, kształtować charakter, poznawać nowych ludzi i kultury, co będzie miało pozytywny wpływ na ogólną wiedzę o świecie. Projekt ponadto będzie miał pozytywny wpływ na kształtowanie w uczniach pozytywnego nastawienia na inne kultury. Żyjemy w czasach, gdzie stereotypy są mocno zakorzenione, dlatego też niezwykle ważne jest aby poprzez przybliżanie innych kultur kształcić w uczniach wrażliwość na ludzi odmiennych kultur. USA, z racji tego iż jest mieszanką kultur z całego świata, jest idealnym przykładem na to, iż odmienna kultura nie jest niczym złym. Co więcej, dzięki realizacji projektu uczniowie biorący w nim udział zdobędą umiejętności w posługiwaniu się narzędziami TIK, które już na dobre zadomowiły się w procesie nauczania i uczenia się. Udział w projekcie przełoży się także na rozwinięcie kompetencji w poszukiwaniu i selekcji informacji w Internecie. Internet stanowi obecnie źródło wiedzy, jest elektroniczną encyklopedią serwującą mnóstwo informacji, które należy umiejętnie weryfikować pod względem wiarygodności i stanu faktycznego. W świecie, w jakim obecnie żyjemy, nieodzowną umiejętnością jest wybiórcze korzystanie z ogromu informacji podawanych w sieci.

5. Wnioski i podsumowanie

Projekty edukacyjne uważane są za jedną z najskuteczniejszych metod aktywizujących uczniów. Realizowane na zajęciach z języka obcego mają na celu rozwijanie kompetencji językowych uczniów. Aktywność projektowa jest szansą na zwiększenie motywacji wśród uczniów do pracy nad kształtowaniem niezwykle cennych kompetencji językowych. Projekty edukacyjne jako metoda aktywizująca skupia się na samodzielnym zdobywaniu informacji i wiedzy przez jego uczestników oraz na pracy zespołowej co ma wpływ na kompetencje społeczne. Projekt zaproponowany klasie I chociaż realizowany będzie w języku polskim wykształci w uczniach świadomość języka obcego jako koniecznego narzędzia do

porozumienia się z innymi ludźmi. W klasach wyższych rekomendowanym językiem podczas realizacji projektu byłby język angielski co przełożyłoby się na konieczność mówienia w tym języku. Projekt realizowany w języku obcym umożliwia utrwalanie poznanego słownictwa oraz zapamiętywanie nowego, skutecznie podnosząc kompetencje językowe.

Warto wspomnieć, iż wykorzystując projekty edukacyjne w czasie zajęć z języka angielskiego korzyści odnosi nie tylko uczeń, ale także nauczyciel. Nauczyciel ma wówczas sposobność spojrzenia na swoich uczniów z innej strony, dostrzec umiejętności i kompetencje, których uczniowie nie byli świadomi, a które mogą skutecznie przełożyć się na naukę każdego języka obcego.

Podsumowując, uważam iż uczenie się języka angielskiego z wykorzystaniem metody projektowej jest nie tylko skuteczną metodą aktywizującą, ale także może okazać się fascynującą przygodą. Niezależnie jakimi motywami jesteśmy kierowani, chęcią podróżowania, dostania się na dobre studia, zdobycia dobrze płatnej pracy, osiągnięcia kariery zawodowej, każde nowo poznane słowo czy zwrot przybliży nas osiągnięcia płynności w posługiwaniu się językiem angielskim oraz umożliwia zrozumienia otaczającego nas świata. Uczenie się z wykorzystaniem metod aktywizujących sprawia, iż proces nauki nie jest żmudny, lecz ciekawy i motywujący. Obecnie nauka języków obcych to także szansa na rozwój kreatywności, rozwój osobisty i kulturowy.

6. Bibliografia

Aleksandrowicz-Pędich L. (2005), *Międzykulturowość na lekcjach języków obcych*, Uniwersytet w Białymstoku.

Bartnik A. (2021) „*Różnorodność czy jedność: problem równości praw językowych w Stanach Zjednoczonych*”.

Bochenek-Kaczmarczyk O. Metody i techniki aktywizujące stosowane w nauczaniu języka angielskiego <http://www publikacje.edu.pl/pdf/10145.pdf> (6.01.2021)

Hall D.R., Hewings A. (2001), *Innovation in English Language Teaching a Reader*, Macquarie University and The Open University.

Janczak D., Grześlak M. (2020), „*Rozwijanie kreatywności i postaw proinnowacyjnych uczniów z wykorzystaniem nowych technologii*”, Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Jegorow D. (2012), *Edukacja Ustawiczna a wyzwania współczesnej gospodarki*. Sun Solution Sp. z o.o.

Madej P., (2021), *Nowe Technologie w nauczaniu języków obcych*, (źródło internetowe bez linku; 13.01.2021 r.).

Marciniak-Kulka E., Neyman O., Wysocka J., (2017), *Wspomaganie szkół w kształtowaniu kompetencji: innowacyjność, kreatywność i praca zespołowa uczniów*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Nawracka M. (2016), *Międzykulturowość w refleksyjnym nauczaniu języków obcych na przykładzie polskiego Perspektywa antropologiczna*, Lingwistyka Stosowana.

Rosalska M, Zamorska B (2002). *Uczenie metodą projektów: Przykłady autorskich projektów edukacyjnych*. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne S.A.

Sala-Suszyńska J., (2017), *Interaktywne nauczanie języka angielskiego w edukacji wczesnoszkolnej*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.

Sołtan-Młodożeniec K., (2019), *Metoda projektu edukacyjnego*. Przewodnik dla dyrektorów i wicedyrektorów przedszkoli i szkół oraz kierowników świetlic z placówek edukacyjnych województwa mazowieckiego.

Szmidt K.J., (2018), *Kreatywność a standaryzacja: pedagogika twórczości i jej postulaty pod adresem współczesnej szkoły*, [w:] Kwiatkowski S.M. (red.), *Kompetencje przyszłości*, Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

Walter N, (2014), *Strategia nauczania – uczenia się infotechniki*, Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania.

Netografia:

<http://lomiechow.eu/historia/> (6.01.2021 r.).

https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/3994/bartnik_roznorodnosc_czy_jednosc_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y (13.01.2021r.)

https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/3994/bartnik_roznorodnosc_czy_jednosc_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y (13.01.2021r.).

https://doskonaleniewsieci.pl/Upload/ceo/dkk/metoda_projektu_educacyjnego_katarzyna_soltan-mlodozieniec.pdf (13.01.2021 r.).

<https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-ogolnego-z-komentarzem.-szkola-podstawowa-jezyk-obcy-nowozytny.pdf> (13.01.2021 r.).

<https://klosinski.net/prezentacja-jak-zrobic-dobrze/> (19.01.2021 r.).

<https://pslo.com.pl/artukul/praca-grupowa-w-szkole> (19.01.2021 r.).

<https://www.travelplanet.pl/przewodnik/usa/historia.html> (19.01.2021 r.).

<https://www.travelplanet.pl/przewodnik/usa/kultura.html> (19.01.2021 r.).

7. Aneksy

Ankieta ewaluacji projektu

Odpowiedz na cztery poniższe pytania zakreślając jedną z podanych odpowiedzi:

1. Czy podobał Ci się projekt?
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) Trudno ocenić
2. Czy uważasz, że znajomość języka angielskiego jest przydatna?
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) Trudno ocenić
3. Czy lubisz podróżować?
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) Nie wiem, nie podróżuję
4. Czy lubisz uczyć się języków obcych?
  - a) Tak
  - b) Nie
  - c) Uczę się bo muszę
5. Czy uważasz metodę projektu edukacyjnego za skuteczną w nauce języka obcego?
  - a) Tak
  - b) Nie